

**SENAT
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VI KADENCJA**

Warszawa, dnia 17 lipca 2007 r.

Druk nr 350 S

SPRAWOZDANIE

KOMISJI USTAWODAWCZEJ

oraz

KOMISJI PRAW CZŁOWIEKA I PRAWORZĄDNOŚCI

**o projekcie ustawy o warunkach zajmowania niektórych stanowisk w Rzeczypospolitej
Polskiej (druk nr 350)**

Marszałek Senatu w dniu 1 lutego 2007 r. skierował do Komisji Ustawodawczej oraz Komisji Praw Człowieka i Praworządności projekt ustawy o warunkach zajmowania niektórych stanowisk w Rzeczypospolitej Polskiej w celu rozpatrzenia go w pierwszym czytaniu.

Komisje na wspólnym posiedzeniu w dniu 12 lipca 2007 r. rozpatrzyły w pierwszym czytaniu przedstawiony przez wnioskodawców projekt ustawy o warunkach zajmowania niektórych stanowisk w Rzeczypospolitej Polskiej i wnoszą o przyjęcie bez poprawek załączonego projektu ustawy oraz projektu uchwały w sprawie wniesienia do Sejmu tego projektu ustawy.

W załączeniu przekazujemy informację o zgodności projektu ustawy z prawem Unii Europejskiej.

Zastępca Przewodniczącego Komisji
Ustawodawczej
(-) Stanisław Piotrowicz

Przewodniczący Komisji
Praw Człowieka i Praworządności
(-) Zbigniew Romaszewski

projekt

U C H W A Ł A
SENATU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia

**w sprawie wniesienia do Sejmu projektu ustawy o warunkach zajmowania
niektórych stanowisk w Rzeczypospolitej Polskiej**

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., Senat wnosi do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy o warunkach zajmowania niektórych stanowisk w Rzeczypospolitej Polskiej.

Jednocześnie upoważnia senatora Piotra Łukasza J. Andrzejewskiego do reprezentowania Senatu w pracach nad projektem.

USTAWA

z dnia

o warunkach zajmowania niektórych stanowisk w Rzeczypospolitej Polskiej

Art. 1.

Zajmowanie stanowisk i pełnienie funkcji niżej wymienionych nie może być wykonywane, przez okres 4 lat od chwili wejścia ustawy w życie, przez osoby wymienione w art. 2:

- 1) Prezesa i wiceprezesa Rady Ministrów, ministra, sekretarza stanu i podsekretarza stanu;
- 2) zastępcy Prokuratora Generalnego;
- 3) Sekretarza Komitetu Integracji Europejskiej;
- 4) kierownika urzędu centralnego i jego zastępcy;
- 5) wojewody i wicewojewody;
- 6) Prezesa i wiceprezesa Prokuratury Generalnej Skarbu Państwa;
- 7) dyrektora generalnego w ministerstwie, urzędzie centralnym lub urzędzie wojewódzkim;
- 8) pracownika urzędu państwowego oraz członka korpusu służby cywilnej, zajmującego kierownicze stanowisko:
  - a) w urzędach organów władzy publicznej, w tym naczelnych i centralnych organów administracji państwowej: dyrektora departamentu lub jednostki równorzędnej, jego zastępcy oraz naczelnika wydziału lub jednostki równorzędnej,
  - b) w administracji rządowej w województwie: dyrektora i jego zastępcy, kierownika zespolonej służby, inspekcji lub straży i jego zastępcy, kierownika w organie administracji niezespolonej i jego zastępcy;
- 9) pracownika samorządowego zatrudnionego na podstawie powołania: zastępcę wójta, burmistrza lub prezydenta miasta, a także sekretarza lub skarbnika powiatu lub gminy oraz skarbnika województwa;
- 10) członka Zarządu Narodowego Banku Polskiego, członka zarządu lub rady nadzorczej banku państwowego;

- 11) członka zarządu lub rady nadzorczej, dyrektora programu i jego zastępcy, wydawcy programów publicystycznych i informacyjnych oraz dyrektora terenowego oddziału i agencji "Telewizji Polskiej - Spółka Akcyjna" i "Polskiego Radia - Spółka Akcyjna", a także członka Zarządu, Rady Nadzorczej i Rady Programowej "Polskiej Agencji Prasowej - Spółka Akcyjna", dyrektora oddziału, dyrektora biura, redaktora naczelnego "Polskiej Agencji Prasowej - Spółka Akcyjna" oraz dyrektora i członka rady nadzorczej spółki radiofonii regionalnej;
- 12) dyrektora przedsiębiorstwa państwowego, jego zastępcy oraz osoby zarządzającej przedsiębiorstwem na podstawie umowy o zarządzanie przedsiębiorstwem państwowym;
- 13) osoby sprawującej zarząd w spółce powstałej w wyniku komercjalizacji przedsiębiorstwa państwowego, której sprawowanie zarządu zlecono na podstawie art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji;
- 14) członka zarządu lub rady nadzorczej spółki handlowej z udziałem Skarbu Państwa, w której udział Skarbu Państwa przekracza 50% kapitału zakładowego lub 50% liczby akcji;
- 15) członka zarządu lub rady nadzorczej spółki handlowej z udziałem jednostki samorządu terytorialnego, w której udział jednostki samorządu terytorialnego przekracza 50% kapitału zakładowego lub 50% liczby akcji.

Art. 2.

Do negatywnych przesłanek dla pełnienia stanowisk wymienionych w art. 1 zalicza się pełnienie w okresie od 21 lipca 1944 r. do dnia 22 grudnia 1990 r. następujących funkcji:

- 1) zajmowała kierownicze stanowisko w organie bezpieczeństwa państwa w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, była funkcjonariuszem lub żołnierzem tego organu;
- 2) współpracowała z organem, o którym mowa w pkt 1, i była określana w terminologii służbowej jako: informator, tajny współpracownik, kontakt operacyjny, kontakt informacyjno-służbowy, kontakt służbowy, kontakt poufny, konsultant, punkt korespondencyjny;
- 3) była w Polskiej Partii Robotniczej lub Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej:
  - a) członkiem Komitetu Centralnego lub jego zastępcą,
  - b) członkiem Centralnej Komisji Kontroli Partyjnej (Kontrolno-Rewizyjnej),
  - c) członkiem komitetu wojewódzkiego lub jego zastępcą,
  - d) członkiem wojewódzkiej komisji kontroli partyjnej (kontrolno-rewizyjnej),
  - e) członkiem egzekutywy komitetu powiatowego (miejskiego, dzielnicowego),

- f) sekretarzem komitetu gminnego (lub równorzędnego),
  - g) sekretarzem komitetu zakładowego (lub równorzędnego),
  - h) pracownikiem politycznym instancji wskazanych w lit. a-g;
- 4) była dyrektorem lub zastępcą dyrektora wydziału spraw wewnętrznych prezydium wojewódzkiej rady narodowej lub wydziału spraw społeczno-administracyjnych urzędu wojewódzkiego.

Art. 3.

Przed powołaniem na funkcje publiczną określona w art. 1 lub zawarciem umowy o pracę w celu pełnienia takiej funkcji właściwy organ powołujący lub zatrudniający dokona oceny czy nie zachodzą określone ustawą przesłanki negatywne dla nawiązania stosunku pracy. Organ ten może zobowiązać osobę ubiegającą się o złożenie oświadczenia co do braku występowania określonej ustawą przesłanki negatywnej dla zajmowania stanowisk i pełnienia funkcji wymienionych w art. 1.

Art. 4.

Stwierdzenie faktu istnienia po stronie osoby zajmującej stanowisko lub pełniącej funkcję wymienione w art. 1 przesłanki negatywnej wymienionej w art. 2 może stanowić samodzielną przesłankę odwołania z zajmowanego stanowiska lub rozwiązania umowy o pracę.

Art. 5.

Ustawa wchodzi w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

Wobec systematycznego ujawniania, iż za licznymi zjawiskami występujących aktualnie patologii w podejmowaniu decyzji w sprawach dotyczących bezpieczeństwa państwa i praw obywateli stoją ludzie pełniący w PRL-u przed 22 grudnia 1990 r. funkcje związane z totalitarnymi, antydemokratycznymi metodami sprawowania władzy naruszającymi demokratyczne zasady państwa prawa – istnieje potrzeba znowelizowania dyrektyw transformacji ustrojowej wynikających z następujących przesłanek:

- uznania państwa utworzonego w wyniku II wojny światowej na ziemiach polskich i funkcjonującego w latach 1944-1989 za niedemokratyczne państwo o totalitarnym systemie władzy, będące elementem światowego systemu komunistycznego, pozbawione suwerenności i nie realizujące zasady zwierzchnictwa Narodu (z uchwały Senatu RP z 16.IV. 1998 r. M. P. nr 12 z 29.IV.1998 r.);
- przyjęcia konieczności usunięcia byłych pracowników i współpracowników UB i SB z ważnych w Państwie funkcji publicznych oraz stworzenia przesłanek prawnych do nieobejmowania przez te osoby takich funkcji w przyszłości – jako minimalnego postulatu sprawiedliwości i warunku bezpiecznego rozwoju demokracji w Polsce (z uchwały Senatu RP z 17 czerwca 1992 r.).

Wymienione w ustawie stanowiska i funkcje były pośrednio bądź bezpośrednio powiązane i uzależnione od struktur Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich w sposób pozwalający na przenikanie systemu decyzyjnego z ZSRR na struktury państwa wasalnego jakim była PRL. Funkcje w aparacie partyjnym przenikały się z realizacją zadań organów bezpieczeństwa tak podporządkowanego państwa światowemu systemowi komunistycznemu kierowanemu przez ZSRR.

Osoby powiązane w przeszłości ze strukturami zależnego od Rosji systemu decyzyjnego biorące czynny udział w umacnianiu totalitarnego zniewolenia społeczeństwa i aktualnie pełniące bądź ubiegające się o pełnienie funkcji decyzyjnych we władzach rządowych i samorządowych – winny być ujawnione i weryfikowane co do wpływu swoich zależności i postaw z okresu PRL – na bieżący system decyzyjny struktur wpływających na sposób zapewnienia bezpieczeństwa funkcjonowania demokratycznego państwa prawa i przestrzegania praw jego obywateli.

Pozwala na to art. 31 ust. 3 Konstytucji RP wskazując, iż "Ograniczenie w zakresie korzystania z konstytucyjnych wolności i praw mogą być ustanawiane tylko w ustawie i tylko wtedy, gdy są konieczne w demokratycznym państwie dla jego bezpieczeństwa lub porządku publicznego, bądź dla ochrony środowiska, zdrowia i moralności publicznej, albo wolności i praw innych osób. Ograniczenia te nie mogą naruszać istoty wolności i praw."

Projekt ustawy nie wywołuje skutków finansowych. Przedmiot regulacji nie jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej.

URZĄD
KOMITETU INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ
SEKRETARZ
KOMITETU INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ
SEKRETARZ STANU

Ewa Ośniecka - Tamecka

Min.EOT/*1521*/2007/DP/mg

Warszawa, *26.06.* 2007 r.

Pan Janusz Gałkowski
Przewodniczący Komisji Ustawodawczej Senatu RP

Opinia o zgodności z prawem Unii Europejskiej *senackiego projektu ustawy o warunkach zajmowania najwyższych stanowisk w Rzeczypospolitej Polskiej*, wyrażona na podstawie art. 2, ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o Komitecie Integracji Europejskiej (Dz. U. Nr 106, poz. 494) w związku z art. 60 ust. 3 pkt 1 i ust. 5 Regulaminu Senatu RP przez Sekretarza Komitetu Integracji Europejskiej, Panią Ewę Ośniecką - Tamecką, działającą z upoważnienia Przewodniczącego Komitetu Integracji Europejskiej

Szanowny Panie Przewodniczący!

W związku z przedłożonym projektem (pismo nr BPS/KU-034/07 z dn. 6 czerwca br., druk senacki nr 350), pozwalam sobie wyrazić następującą opinię:

1. Przedłożony projekt ustawy ma na celu uniemożliwienie obejmowania przez osoby sprawujące w okresie lat 1944-1990 m.in. kierownicze stanowiska w organach bezpieczeństwa państwa, współpracowników tych organów oraz osoby będące członkami organów kierowniczych Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej wysokich stanowisk w administracji rządowej i samorządowej oraz pełnienia funkcji kierowniczych i zasiadania w organach zarządzających i nadzorczych spółek z udziałem Skarbu Państwa i jednostek samorządu terytorialnego, przedsiębiorstw państwowych oraz jednostek organizacyjnych telewizji i radiofonii publicznej.
2. W podstawowym zakresie regulacji, przedmiot projektowanej ustawy jako posiadający charakter zasadniczo krajowy nie jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej. Pozwalam sobie jednak zwrócić uwagę na fakt, że projekt ustawy nie ogranicza jej zakresu podmiotowego wyłącznie do obywateli polskich. Z tego względu ograniczenia wynikające z projektowanej ustawy będą miały zastosowanie również w stosunku do obywateli innych państw członkowskich Unii Europejskiej przemieszczających się na terytorium RP w celu pełnienia funkcji określonych w art. 1 projektu. Pragnę zauważyć, że nie będzie to powodować wątpliwości w odniesieniu do funkcji określonych w art. 1 pkt 1-9, oraz 10 (odnośnie do członka Zarządu Narodowego Banku Polskiego) z uwagi na okoliczność, że funkcje te objęte są wyłączeniem spod zakresu swobody przepływu osób ze względu na zatrudnienie w administracji publicznej (art. 39 ust. 4 *Traktatu ustanawiającego Wspólnotę*

Europejską). Wyłączenie to jednak nie będzie się, co do zasady, odnosiło do funkcji określonych w art. 1 pkt 10 (w pozostałym zakresie), oraz pkt 11-15.¹

3. Z powyższego powodu określona w art. 2 ustawy negatywna przesłanka pełnienia funkcji określonych w art. 1 pkt 10 *in fine* oraz pkt 11-15 będzie podlegała ocenie z punktu widzenia zgodności z ustanowioną w art. 39 oraz 43 *Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską* swobodą przepływu osób. Środek ten będzie, bowiem potraktowany jako ograniczenie swobód rynku wewnętrznego w zakresie, w jakim będzie się on stosować wobec obywateli innych niż Polska państw członkowskich UE. W tym względzie, regulacja przewidziana w art. 2 projektu będzie podlegać ocenie z punktu widzenia zgodności z *Traktatem ustanawiającym Wspólnotę Europejską* w ramach formuły określonej w wyroku Trybunału Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich w sprawie *Gebhard*.² Z orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości WE w tej sprawie wynika, że *Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską* zakazuje wprowadzania wszelkich ograniczeń dotyczących działalności w zakresie podstawowych swobód. Środki krajowe ograniczające wykonywanie podstawowych swobód, mogą natomiast zostać uznane za nienaruszające prawa wspólnotowego, jeżeli są one stosowane bez dyskryminacji, są uzasadnione ze względu na bezwzględne przyczyny dotyczące interesu publicznego (wymogi imperatywne) oraz są konieczne i odpowiednie do realizowanego celu. Jasnym jest, że sformułowane w projektowanej ustawie ograniczenia nie mają charakteru dyskryminacyjnego ze względu na obywatelstwo. Należy jednak zauważyć, że cel uzasadniający przyjęcie niniejszej ustawy tzn. doprowadzenie do stanu, w którym ważne funkcje publiczne, będą pełnione przez osoby, których przeszłość nie pociąga w swym zakresie negatywnej oceny moralnej w zakresie służby, pracy, bądź takich kontaktów z organami bezpieczeństwa państwa lub innymi instytucjami państwowymi i partyjnymi w latach 1944-1990, będzie oceniany, co do zasadności zakwalifikowania go jako dozwolonego wymogu imperatywnego. Biorąc pod uwagę liberalne podejście Trybunału Sprawiedliwości w zakresie formułowania wymogów imperatywnych przez państwa członkowskie nie wydaje się, że wprowadzone w art. 2 niniejszego projektu ograniczenia mogłyby zostać zakwestionowane przez Trybunał Sprawiedliwości WE w zakresie celowości przyjętego środka.³ Jednakże ograniczenie określone w art. 2 może potencjalnie podlegać ocenie ze względu na pozostałe kryteria formuły *Gebhard* tzn. zachowanie wymogów proporcjonalności oraz konieczności.
4. **W konkluzji pozwalam sobie uznać, że przedłożony projekt ustawy nie jest sprzeczny z prawem Unii Europejskiej.**

Z poważaniem,

Do uprzejmej wiadomości:

Pan Zbigniew Ziobro
Minister Sprawiedliwości

¹ W tym względzie *patrz np.*: wyrok Trybunału Sprawiedliwości WE w sprawie 66/85 *Lawrie Blum*, wyrok Trybunału Sprawiedliwości WE w sprawie C-473/93 *Komisja przeciwko Luksemburgowi*; w odniesieniu do osób pełniących funkcje w telewizji i radiofonii publicznej, w szczególności *patrz*: wyrok Trybunału Sprawiedliwości WE w sprawie C-290/94 *Komisja przeciwko Grecji*.

² Wyrok Trybunału Sprawiedliwości WE w sprawie C-55/94 *Gebhard*, w szczególności akap. 36 oraz 37.

³ W tym zakresie pragnę jednak zauważyć, że analogiczny wymóg imperatywny nie został sformułowany na gruncie aktualnego orzecznictwa, *patrz*: *Anna Zawidzka, Rynek wewnętrzny Wspólnoty Europejskiej a interes publiczny, Warszawa 2005*.